

Ještě jednou ke katastrofálnímu úhynu včel

Bylo k tomu v posledních měsících napsáno mnohé. V minulém týdnu měla naše organizace výročku spojenou s podnětnou přednáškou Jiřího Slámy. Tak je stále víc zřejmé, že největší podíl na katastrofě mělo enormní rozšíření varroázy v pozdním létě. To bylo až důsledkem zcela výjimečné loupeživosti. Zejména ty v minulosti zalétlé roje tu varroázu masivně šířily a prohloubily tak ztráty plynoucí ze samotné loupeže. Ta zase nevznikla zcela náhodně, ale byla důsledkem toho, že v druhé polovině léta byl naprostý nedostatek včelí pastvy. Zejména lípy v některých oblastech zcela selhaly.

Řepková otava v pozdním létě

K žádnému z uvedených jevů nemuselo dojít při větším agrotechnickém zabezpečení řepkových otav alespoň na části pozemků. Kdo jednou viděl takovou kvetoucí otavu řepky na deseti hektarech, nemůže dlouho zapomenout. To množství včel, čmeláků aj. užitečného hmyzu bylo ohromující. Včelaři mohli klidně vypustit poslední krmnou dávku a zcela jinak se s nimi pracovalo. Množství čmeláků v následujícím roce ukázalo, jak malý vliv mají ta někdy vyumělkovaná opatření na jejich podporu. Nehrozil také podzimní melicitozní modřínový med. Ale hlavně ta zalétlá ani domácí včelstva neměla proč loupit a šířit varroázu. Jeden z centrálních včelařů krotil naše tehdejší nadšení, že se takového jevu zase 20 let nedočkáme a prý důsledkem přírodních zvláštností. Dočkali jsme se od té doby několikrát a vždy to ukončil až necitelný brutální zásah traktorů s disky.

Agrotechnické podmínky pro uplatnění řepkové otavy

Tou první je vynechat tzv. desikaci – ukončení růstu. Ta se z úsporných důvodů i tak většinou neprovádí. Druhou podmínkou je ušetřit pohonné hmoty za diskování, což je na obilních strništích nutný zásah k udržení vláhly. Zejména na pozemcích, kde se počítá s dalším výsevem až na jaře, bude té vláhly v normálním roce dost. Časté srpnové přivalové deště přivedou vláhu o to hlouběji do rozpukané půdy. Pak jen stačí se občas přijít podívat, jak se zásah ke spokojenosti všech povedl. Vše pak citlivě zaorat až v druhé polovině září. Pokud by se vyvláčené suché klacky daly použít pro blízkou biokotelnu, zlepšilo by to i tak vysoce efektivní technologii. Většinou je pak dost času i na zasetí podzimních obilovin.

Ta otava může značně napravit dost negativní pověst řepky

Nedostatek pastvy v podletí se stává dost častým jevem. Hnutí přírodních zahrad se šíří velmi pomalu. Tak v tom neustále cupovaném trávníku pak kvetou už jen ty chudobky. Pokud pak selže i některý z tradičních přírodních zdrojů, bude se takovýto malér stále opakovat. Částečným řešením je péče včelařů o výsadbu pámelníků aj. druhů kvetoucích v pozdním létě. To vše je ale velmi málo ve srovnání s potenciálem těch řepkových otav. I zemědělcům se pak odvděčí dvojnásobkem zaorané zelené hmoty, která je zdrojem cenného humusu, který při současných technologiích také velmi ubývá. Hlavně ale daleko lepšími opylovacími poměry v následujícím roce. Přitom to vše téměř nic nestojí. I té jinak mocné přírodě je dobře trochu pomoci k tak mnohostrannému prospěchu všech.

Vladimír Ťok

Vážený pane řediteli,

Napsal jsem vyjádření k publikovanému článku k Vašemu případnému využití. Budu po případné korekci souhlasit s jeho případným zveřejněním.

Nejsou hlavním cílem Pracovní společnosti nástavkových včelařů (PSNV) pouze peníze? Není prostředkem k jejich cíli snížit zavčelení ČR?

Osobně jsem se zúčastnil některých jednání se SVS v roce 2014. PSNV na nich nebyla schopna navrhnout žádný alternativní použitelný způsob kontroly varroázy. Navrhl jsem vedení ČSV a SVS zpřesnění odběru měli k minimalizaci chyby, která se postupně zvětšuje z důvodu narůstajícího používání velkoprostorových úlů. Pokud bude PSNV učit jak problém řešit, může být prospěšná a efektivně tak využije získané dotace na jimi organizované školící akce. Bude to efektivnější ve srovnání s jejich současným kritizováním a nabádáním k ignorování nařízení odpovědných orgánů. Chyba vzniká tak, že uhynulí roztoči mohou zapadnout do prázdných plástů pod zimním sezením včel. Pokud včelař během podzimu odstraní neobsazené nástavky pod sezením včel, nebo když podložka k odběru měli bude na měsíc vložena na správné místo v úlu, tedy co nejbliže pod zimní chumáč např. za pomoci jednoduchého nízkého mezidna, výsledky budou bezchybné jako ještě před několika lety, když většina včelařů zimovala v jednom prostoru. Manipulaci s neobsazenými nástavky v zimním období lze doporučit i z důvodu žádoucí kontroly spojené s odstraněním

starého tmavého díla. Staré dílo se z hygienických důvodů vyvaří a získaný vosk se může použít na výrobu mezistěn – základů nových plástů nebo např. na výrobu krásných svíček.

Bez aktivního přístupu SVS bychom neměly tak dobré zavčelení v ČR. To tvrdím jako učitel včelařství. Možná je pravým cílem všech aktivit PSNV snížit zavčelení na minimum, aby se jednak dotace nerozdělovaly mezi cca 50 000 včelařů, ale mezi pár členů PSNV a jednak z důvodu odbytu několika stovek včelařů – členů PSNV. Málo včelařů by pro ně znamenalo vyšší prodejní ceny medu, vůbec jim ale nezáleží na opylení území České republiky.

V článku uváděná „tvrzení“ nejsou podložena odkazy na vědecké práce, např. by mě zajímala uváděná analýza, ze které má vyplývat, že získaná data ze zimních vzorků vypovídají o minulé sezóně. I dobrá data se dají špatně zpracovat, natož když se zpracovávají nepřesná data. Je zřejmé, že zástupci PSNV nepochopili základní smysl vyšetření zimní měli, kterým je posouzení aktuální situace, neboli posouzení účinnosti podzimních ošetření. Dále slouží jako podklad pro rozhodnutí o potřebě jarního ošetření. Místo neustálé neplodné kritiky by bylo vhodné, aby někteří jednotlivci – rebelové, hlásící se k PSNV konečně začali ctít zákony země, ve které žijí a respektovat rozhodnutí odborných orgánů v rámci výkonu státní správy. Předpokládám, že PSNV nepodala v zákonné lhůtě proti kritizovaným rozhodnutím rozklad, ale o to hlasitěji zneužívá nic netušící seriózní média.

Návrh PSNV, zavést systém školených respondentů by za prvé přinesl daleko vyšší další výdaje stát-

ního rozpočtu, nebyl projednán s odpovědnými orgány (projednán znamená, že návrh by musel být efektivní, realizovatelný, účinný a neznamenal by zásadní výdaje ze státního rozpočtu). Aby údaje z takového sběru informací byly validní, musel by každý katastr mít svého akreditovaného respondenta. Proto by byly vyšší náklady než dnes, kdy se využívá obecné povinnosti chovatelů pečovat o chovaná zvířata, potažmo včely a vyšetření provádí akreditovaná pracoviště. V neposlední řadě PSNV provozovaný varroamonitoring systémem dlouhodobě a jednoznačně vykazuje zásadní nedostatky jako nedostatek respondentů a chybné interpretace výsledků. Z tak malého počtu vzorků se totiž nedají udělat žádné validní závěry. Varroamonitoring nařízený SVS v roce 2012 se rodí pozvolně z důvodu nezodpovědného přístupu řady včelařů, mezi něž může patřit i autor hodnoceného článku jako zástupce PSNV.

Pokud někdo zaznamenal, že jsem členem Hnutí pro včely jako bylo uvedeno u Václava Smolíka, autora podobně hanlivé a amatérské kritiky (viz Lidové noviny 7. 2. 2015). Podle mých informací není delší dobu členem Šance pro včely. Když zjistil, že naší prioritou jsou opravdu včely a nikoliv peníze, z našeho Hnutí vystoupil.

S úctou

MUDr. Radek Hubač

Pro dotazy kolem úlové váhy vlastní výroby z minulého čísla, kontaktujte, prosím, přítele Ing. Martina Nežádal, nezadal@vcelarstvi.cz, 604 32 27 14.